

17.9.2020

Pohjaesitys Turun yliopiston yöaikaisen opiskelukäytön tilaratkaisuksi

Turun yliopistolla oli vuoden 2019 aikana turvallisuushaasteita, jotka osaltaan johtuivat tilojen ympärivuorokautisesta käyttömahdollisuudesta. Yöaikaan tiloissa ei ole päiväaikaan verrattavaa valvontaa. Valvonta on ollut vartiointiin perustuvana lähinnä pistokoetyyppistä. Tämä on altistanut kampuksen tiloja väärinkäytölle.

Kuluvana vuonna vastaavia ongelmia ei ole ollut, mikä saattaa johtua vallitsevasta koronatilanteesta, mutta toisaalta myös siitä, että rakennukset ovat olleet suljettuna klo. 23-07 välisenä aikana.

Osana yliopiston järjestyssääntöuudistusta olisi tarkoituksenmukaista tarkastella myös rakennusten yöaikaista käyttämistä ja sen reunaehdoja.

Taustaa ja problematiikkaa vuodelta 2019

Tilojen käyttäminen yöpymiseen

Yliopiston tiloissa havaittiin laajempi ilmiö, jossa yliopiston tiloja käytettiin yöpymiseen. Yöpymistä tapahtui mm. rappukäytävissä, ryhmätyötiloissa, kirjaston tiloissa ja tietokoneluokissa. Quantumin lämpökanaalista löydettiin myös pienimuotoinen leiri, vaikkakaan ihmisiä paikalta ei koskaan tavattu. Vartijan tavatessa yöpyjiä ei molempia osapuolia tyydyttänyt keskusteluyhteyttä aina syntynyt, vaikka keskusteluja käytiin myös hyvässäkin hengessä.

Vartiointiliikkeelle annetun ohjeen mukaisesti ketään yliopistoyhteisöön kuuluvaa ei poisteta yliopiston tiloista, mutta heille annetaan ohje ottaa yhteyttä Turun kaupunkiin asumisjärjestelyn tekemiseksi. Kaikissa tapauksissa tätä yhteydenottoa ei suostuttu tekemään, vaan yöpymisestä yliopiston tiloissa oli tullut tapa. Perusteluiksi kerrottiin mm. viranomaisten kiusanteko asuntoasioiden käsittelyssä ja ympäristösyöt ("tiloja lämmitetään ja valaistaan kuitenkin, tämä on palvelus ympäristölle"). Eräs henkilö tavattiin yöpymästä yliopistolla viitenä yönä viikossa koko talvikauden ajan, eikä hän suostunut poistumaan tiloista. Henkilö osasi perustelun oleskelulle ("nukahdin kesken kirjan lukemisen, nyt jatkan opiskelua") niin, että vartijalla ei ollut toimivaltaa asian edistämiseen. Opiskelijana hänellä oli oikeus tilojen käyttämiseen.

Päihteiden käyttäminen ja niiden vaikutuksen alaisena tiloissa oleskeleminen

Kahdessa tapauksessa yliopiston tiloista tavattiin yöllä häiritsevästi päihtyneet henkilöt. Ensimmäisessä tapauksessa henkilö tavattiin nukkumasta yliopiston tiloista. Hän oli voinut pahoin, ja nukkui omassa eritteissään yliopiston tiloissa. Siivoojan herätettyä hänet poistui paikalta.

17.9.2020

Toisessa tapauksessa asunnoton opiskelija tavattiin yöllä nukkumasta luentosalista, jonne hän oli tuonut mukanaan myös muita asunnottomia. Paikalle osunut, muuten tilanteeseen liittymätön opiskelija havaitsi tilanteen ja soitti 112. Poliisi haki nämä henkilöt säilytystiloihin, joista heidät päästettiin aamulla pois. Jälkikäteen turvallisuuspäällikön ja poistetun opiskelijan kesken käydyn keskustelun yhteydessä opiskelija kuvasi tilannettaan niin, että asunnottomuutensa johtuu päihteiden liikakäytöstä, ja käyttää toisinaan yliopiston tiloja yöpymiseensä. Opintosuorituksia hänelle ei omien sanojensa mukaan ollut kertynyt enää vuoteen. Opiskelija ohjattiin hyvinvointipalveluihin keskustelemaan tilanteestaan, jonne hän pääsikin vielä saman päivän aikana.

Toimintatapa kohdattaessa yliopistoyhteisöön kuuluva majoittuneena kampuksen tiloihin

Kaikissa edellä mainituissa tilanteissa yliopistoyhteisöön kuuluvia ohjataan tilanteenmukaisten palvelujen pariin, joko yliopiston sisällä tai Turun kaupungilla. Ketään ei aseteta turvallisuusyksikön toimenpiteiden seurauksena entistä hankalampaan tilanteeseen, kuten poisteta keskellä yötä ulos pakkaseen. Ratkaisun hakemiseen kannustetaan, ja asiaa pyritään edistämään mahdollisuuksien mukaan. Näitä henkilöitä myös kontaktoidaan jälkikäteen, ja tiedustellaan asioiden tilannetta ja etenemistä. Jossain pisteessä on kuitenkin todettava, että tukipalveluihin ohjaaminen ja myötätunto eivät ratkaise tilannetta, vaan kehittynyt toimintamalli on saatava päättymään.

Ulkopuolinen häiriökäyttäytyjä kampuksella

Yliopiston tiloissa tavattiin ensimmäisen kerran heinäkuussa 2018 henkilö, joka ei opiskele tai työskentele yliopistolla. Henkilö vietti huomattavan paljon aikaa yliopiston tiloissa, jonne hän pääsi tulemalla paikalle vielä silloin, kun ovet olivat auki, tai odottamalla, että joku avaa oven jolloin hän pääsi samalla oven avauksella sisään. Ikänsä ja ulkoisen olemuksensa perusteella hän sulautui opiskelijoiden keskuuteen, jollaiseksi hänet kohdattaessa helposti oletettiin. Tämä henkilö oli toisinaan erittäin arvaamaton, ja hänen toimintansa oli hyvin erikoislaatuista. Henkilö mm. söi taukotiloista henkilökunnan eväitä, esiintyi "hortonomina" tutkien ja käsitellen ruukkukasveja, sekä sotki paikkoja tarkoituksellisesti ilman järkevää syytä. Hänet poistettiin yliopiston tiloista joko vartijan tai poliisin toimesta useita kertoja. Henkilö yritti myös rakennuksen aulassa olleen sohvaryhmän pöydältä varastaa opiskelijoiden matkapuhelimet kesken näiden opiskelijoiden. Opiskelijat tekivät hätäilmoituksen ja poliisi tuli ottamaan häiriökäyttäytyjän kiinni rikoksesta epäiltynä. Toisinaan on jälkikäteen voitu todeta, että jos henkilö on viety yöllä kiinniotettuna poliisin säilytykseen, on hän palannut yliopiston alueelle heti vapaaksi päästyään. Ongelma on nyttemmin poistunut, mahdollisesti tilojen sulun seurauksena.

Henkilöä epäillään julkisrauhan rikkomisesta ja kahdesta vahingonteosta opiskelijajärjestöjen tiloissa, joissa oli mm. käytetty pesäpallomailaa tilojen rikkomiseen, ja sotkettu sohvia ja mattoja ulosteilla. Asia on etenemässä käräjäoikeuden käsittelyyn, jonne syyttäjä on haastanut todistajiksi yliopiston turvallisuuspäällikön lisäksi myös opiskelijajärjestön silloisen puheenjohtajan.

Tilanteen korjaamiseksi tehdyt toimenpiteet vuoden 2019 aikana

Yliopiston vartiointin tasoa lisättiin, josta aiheutui n. 20000 euron lisäkulu. Tilapalveluiden henkilökuntaa koulutettiin häiriötilanteiden havaitsemiseen ja niiden aikana toimimiseen. Kampukselle hankittiin hälytysjärjestelmä, jolla

17.9.2020

voitiin pyytää nopeasti turvallisuusyksikön apua tavattaessa häiriökäyttäytyjä. Tällä "tilan pois ottamisella" häiriökäyttäytyjä lopulta poistui kampukselta, mutta tilanteen juurisyy ei poistunut. Pidemmän aikavälin ennalta ehkäisevänä toimenpiteenä nousi ajatus kampuksen tilojen yöaikaisen käytön tarkemmasta rajaamisesta ja siitä, onko nykytilanteessa tarkoituksenmukaista pitää kokonaisia rakennuksia käytettävissä 24 tuntia vuorokaudessa.

Marras-joulukuussa 2019 toteutettiin kampuksen yöaikaisen käytön kuuden viikon seurantajakso. Tällöin todettiin, että kampuksella on yöaikaista opiskelukäyttöä enemmän kuin oli ajateltu. Toisinaan oli öitä jolloin kampuksella ei liikkunut yhtään opiskelijaa, mutta enimmillään yhtenä aamuyönä paikalla oli 59 opiskelijaa. Täysin hiljaisia öitä oli vain vähän, ruuhkaisia öitä toisinaan. Yöaikaista opiskelukäyttöä ei näin ollen olisi ensimmäisestä suunnitelmasta poiketen tarkoituksenmukaista lakkauttaa kokonaan.

Jotta edellä kuvatut epäkohdat eivät koronasulun jälkeen pääse uusiutumaan, tai niitä voidaan ainakin tehokkaasti vähentää, **esitän yliopiston tilojen käytön muuttamista niin, että opiskeleminen kampuksella on mahdollista 24 tuntia vuorokaudessa, mutta klo. 23-07 välisenä aikana tapahtuva opiskeleminen sijoittuisi rajatulle alueelle, neljään keskitettyyn pisteeseen.**

Koronan aiheuttama poikkeustilanne on antanut mahdollisuuden seurata yöaikaisen sulun vaikutuksia. Maaliskuusta lähtien kampuksen tilat ovat olleet yksittäisiä toimintoja lukuun ottamatta suljettuna opiskelukäytöltä klo. 23-07 välisenä aikana. Tilapalveluihin tai turvallisuusyksikköön ei ole tullut palautetta, jossa rajausta olisi pidetty opiskelua hankaloittavana asiana. Tänä aikana ei ole raportoitu ilta- tai yöaikaista häiriökäyttäytymistä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö palautetta olisi voitu jollain foorumilla antaa. Toisaalta se, että keskustelua ei ole käyty, on saattanut johtua myös siitä, että yhteisön jäsenet ovat ymmärtäneet vallitsevan koronatilanteen poikkeuksellisen luonteen. Käyttäjät ovat ehkä sietäneet haittatekijät hiljaisuudessa, ymmärtäen, että tilanne on edellyttänyt poikkeuksia rakennusten käyttämiseen. Tilojen käyttämisen oleellinen vähentäminen vähentää myös alltiutta häiriökäyttäytymiselle. Poikkeustilanteen aikana tehdyt havainnot ovat siksi vain suuntaa antavia, eikä niistä voi tehdä yksiselitteisiä johtopäätöksiä. **Siksi muutos voidaan tarvittaessa toteuttaa ensin määräaikaisesti esim. vuoden 2021 ajaksi.**

Pohjaesitys tilojen käyttöperiaatteeksi

Vuonna 2019 toteutetun seurantajakson perusteella todettiin, että yöaikainen opiskelukäyttö keskittyy pääasiassa kolmeen rakennukseen: Quantumiin, kauppakorkeakouluun ja Educariumiin. Lisäksi todettiin, että tarkastelujakson "huippuarvo" kampuksella yhtäaikaaisesti oleskelevien opiskelijoiden määrissä oli 59.

Alustavan arvion mukaan yöaikainen tiivistämisen jälkeen yöaikaan kampuksella olisi käytettävissä yhteensä n. 300 opiskelupaikkaa, joista n. 70 on tietokonepisteitä ja loput ns. lukupaikkoja tai ryhmätyöpisteitä.

Opiskelutilojen jakautuminen tapahtuisi näiden kolmen aktiivisessa käytössä olevan rakennuksen lisäksi Teutoriin. Tällöin opiskelutiloja olisi alakampuksella, yläkampuksella, kauppakorkeakoululla ja Kupittaaan/lääkietieteellisen tiedekunnan alueella.

17.9.2020

Tilojen tarkempi rajautuminen toisi mukanaan helpotuksia teknisiin ratkaisuihin, siivoukseen, käytön aikaiseen valvontaan ja häiriöihin reagoimiseen. Yhteiskäyttöiset tilat saattaisivat parantaa ryhmäytymistä eri tiedekuntien välillä. Suuremmalla todennäköisyydellä opiskelijat eivät oleskelisi tiloissa yksin, mikä parantaisi turvallisuuden tunnetta, myös turvallisuutta konkreettisesti. Yhteiset tilat lisäävät myös sosiaalista painetta yhteisten käyttäytymisnormien noudattamiseksi. Keskittymisrauhaa kaipaaville olisi edelleen tarjolla riittävästi vetäytymistiloja.

Muutoksesta aiheutuvat kulut olisivat maltillisia. Muutos voitaisiin toteuttaa alle 10 uuden kulunvalvontapäätteen hankkimisella, ja kolmella rikosilmoittimeen kytketyllä oven hätäavauspainikkeen lisäyksellä. Kustannus näille olisi n. 10000-15000 euroa, joista 2000-3000 euron osuus tulee hankittavaksi, vaikka tässä kuvattua muutosta ei nyt tehtäisikään. Tämä johtuu siitä, että tarkastelussa huomattiin puutteita nykyisenkin toimintaperiaatteen mukaisissa hätäpoistumisjärjestelyissä.

Negatiivisina puolina muutoksessa voidaan nähdä opiskelijoiden käytettävissä olevien tilojen käytön rajaaminen. Useiden opiskelijajärjestöjen tilat jäävät suljetuille alueille. Tällä saattaa olla vaikutuksia uudistuksesta johdettaviin mielikuviin, ja pelkästään tämä yksityiskohta saattaa herättää vastustusta. Opiskelijajärjestöjen tilojen sulkeminen yöaikaan ei ole muutoksen itsetarkoitus, mutta on huomattava myös se, että vuoden 2019 häiriökäyttäytymisiä kohdistui juuri opiskelijajärjestöjen tiloihin. Häiriötä ei tuoreeltaan havaittu, koska tilat ovat yöaikaan vaikeasti valvottavissa.

Mikäli pohjaesitystä lähdetään edistämään, olisi asiassa syytä huomioida erityisesti TYY:n, kirjaston ja IT-palveluiden näkemykset.

Tero Haapala
Turvallisuuspäällikkö

Liitteet

Yhteenveto tilojen yöaikaisen käytön seurantajaksosta
Esitys opiskelutilojen 24 h käyttöperiaatteiksi